

ב-17 במאי יזכרע אם תפרוץ עוד מילחמה

די לבנות?

ריהם המרגיעים של רוסאיהאליל. הוא רצה שיסיתו את דעתו מן המציאות. הוא רצה לחיות בגן עדן של שוטים. הבוחר הזה, שבחר בכנסת של החוקת-שטחים ובממלכה של גולדה-דיין, אחראי לתוצאות של מעשינו. כאשר נפגרה הקלפי באותו יום, כבר נפל הפור. המילחמה הפכה וראית. אם פרצה באיחור של ארבע שנים, נבע הדבר רק משיקולים ערביים.

ה מחשבה טראגית ביותר היא זו: מילחמת יום-הכיפורים, אותם שמדאו להם 18 שנים ב-1969, הצביעו אף הם בעד כנסת זו.

בשדות-הקטל של יום-הכיפורים נפלו חיילים שהשייכו לכל המיפלגות, שהצביעו בעד כל הרשימות. יש להניח שהיו ביניהם מצביעי הליכוד והעולם הזה, המערך והמפד"ל; מעריצי גולדה ובגין ועירי; חסידי-סיפוח ושרי-חרי-שלום. ארבע שנים לפני כן בוודאי הצביעו — במידה שהיתה להם כבר זכות-ההצבעה — ככל עסי-ישראל. כאשר הם חזרו אל הקלפי — האם הבינו בעד מה הם מצביעים?

האם הבינו כי הם בוחרים בין מילחמה ושלום? האם עלה על דעתם שתוצאות ההצבעה הזאת יגעו בהם ישירות, ועלויות רשום קין יהיה?

הם ויקיריהם — האם הבינו ביכל את המשמעות של אותו מעשה בן כמה דקות בקלפי?

ה שוב להעלות מחשבה טראגית זו עתה, שבוע לפני הבחירות של 1977. כי גם הפעם שורר בארץ מצב דומה.

שוב מתמוגגת המדינה באורגיה לאומית שד חוסר-רצינות.

שוב מתחרים ביניהם אנשי יחסי-ציבור בתעלולים ובפעולות, "גימיקים" בסלאנג המיקצועי שלהם. שוב בורחים הכל מן הבעיות הקשות, המכאיבות, כמו מן הדבר.

שוב אין כימעט איש מזכיר את הברירה העיקרית העור מדת לפני המדינה, ברירה שהיא מעשית כיום אף יותר מכפי שהיתה ב-1969: הברירה בין הרצון להתחיל בשטח חים המוחזקים לצמיחת ובין הנכונות להחזירם תמורת שלום.

שוב הסכימו ביניהם כל העסקנים הממלחתיים, והפיר סומאים הזרזים ש"אין מה להרויח" מדיבורים על נושא זה: אפשר רק להפסיד קולות. הפעם הצטרף גם הליכוד לקונסנזוס ציני זה, והנושא נעלם כימעט כליל מתעמולת הבחירות שלו.

שוב מנפחים דעינינו באזנים ציבעוניים, עז פי האופנה של הרגע: "שינוי", "החלפת השידטוי", "צוות מנוסה".

שוב מופיעים בטלוויזיה וברדיו רוסאיהאליל, המבי טיחים ריפוי קל ונעים לכל המכאובים, בעוד המחלה מתי פשטת בגוף.

שוב מדברים אלינו בשפת ה"תדמיות" וה"דימויים", שפת הרגש והסימאות המצלצלות, שפת "המכנה המשותף הנמוך ביותר".

שוב יצביעו הבוחרים מפני שהמקטרת של פלנו מעוררת אמון, מפני שגומת-החן של אר-מוני היא פוטוגנית, מפני שהכסף של ידמוני קונה קווות כפיטוגנות.

א תהיה כל אשליה בענין זה: כיום ה-17 במאי 1977 יקבע אם תפרוץ מילחמה בתקופת-בחונתה של הכנסת התשיעי-עית, או אם תימנע מילחמה זו.

מכל ההכרעות האמיתיות שתיפולנה בשבוע הבא, להבי דיל מן ההכרעות המדומות והכובות, זוהי ההכרעה החשוב בה ביותר.

אולם הרוב העצום של הבוחרים, המסומם עליידי תעמולת-בחירות אווילית וחסרת-תוכן, אינו מודע כגד להכרעה זו.

מכיוון שלפחות שתיים מן המיפלגות הגדולות — המערך וד"ש — הן להקות מעורבות של ניצים ויונים, גם אין כל אפשרות למצביעי רשימות אלה להשתתף עליידי הצבעתם בהכרעה זו.

בין הבוחרים יהיו שוב רבים-רבים שהמילחמה הבאה עלולה לגנוע ישירות בגורלם, בחייהם. גם רבים מהם אינם מבינים מה הם עושים, כאשר הם שמים את הפתק בקלפי.

והי מחשבה טראגית. היא צריכה להוביל כל אדם מפוכח, המבין את גודל ההכרעה של השבוע הבא, לנצל את הימים האחרונים כדי להחזירה ללב כל אדם בישראל. די לבנות. אך מדי שלא נככה שוב, יש לפעול עכשיו.

ששתי-הימים. ממשלה זו התכנסה על ההחלטה הנחושה להחזיק ב"נחלת אבותינו", תוך תשי-דום מסישפתיים לשלום.

גם כאשר התפרק הליכוד-הלאומי כעבור שנתיים, ביגלל עניין של מהרבכך (החלטת הממשלה להסכים לעצם הור-כרת המילה "נסיגה"), נמשכה מדיניות זו. בהנהגתם של גולדה מאיר, משה דיין וישראל גלילי, הנהגה זו נבעה מיחסי-הכוחות בכנסת, שנקבעו עליידי הבוחרים.

מדיניות זו הפכה את המילחמה לבלתי-ימנעת. הוהרתי את הכנסת, פעמים ללא-ספור, שזה יקרה, אולם הכנסת השביעית, שנבחרה עליידי בוחרי ישראל, הגיבה על אר-הרות אלה בחיובים ציניים ובקריאות-ביניים נרגזות.

מי שבחר באותו כנסת בחר באיתה מדי-ניות, שהולכה למיחמה.

ה אם הבינו זאת הבוחרים? האם היו מודעים לכך? ה בוודאי שלא.

מילחמת יום-הכיפורים: מתי פרצה?

מילכד כמה קנאים מטורפים, מי יילך ויצביע, בהכרה צלולה, בעד מילחמה?

הבחירות של 1969 התנהלו באווירה קרי-נכלית, באורגיה לאומית שד חוסר-רצינות.

אנשי יחסי-ציבור התחרו ביניהם ב"גימיקים" בתע-לולים ובפעולות מחוכמים. פירסומאים ממלחתיים החליטו ביניהם שאין טעם לבוא אל הבוחרים ולהעמיד לפנייהם ברירות קשות. אסור לפנות אל השכל, כדאי לנפח לעי-ניהם כאלונים ציבעוניים ולהפריחם באוויר. צריכים ליי-צור בשבילם "תדמיות" ו"דימויים". יש לדבר בסיסמאות, שאינן אומרות דבר. ובעיקר אסור לדבר על הנושא הכאוב של החזרת שטחים תמורת שלום.

האם נפל הבוחר קורבן לרמאים פוליטיים? האם עמד חסריישע מול מאחזיעענינים? האם נוצל עליידי ישראל-טאנים, שהתחזו כרופאים?

בוודאי שלא. הבוחר בחברה דמוקרטית מזה-זק כאזרח אחראי, היודע מה הוא עושה. שאם לא כן, נשממת הקרקע מתחת לדמוקרטיה כולה.

אין מנוס מן המסקנה שהבוחר של 1969 לא רצה לשמוע דברים רציניים, לא רצה לבחור בין אלטרנטיבות מכאיבות. הוא רצה להתעלם מן המחלה שכירסמה בגוף הלאומי, ולכן לא קרא לרופא. הוא רצה להקשיב לדב-

א ינו במוח אם איש יחסי-ציבור, שהמציא את הסיסמה, עמד על מלוא תוכנה. לבאורה זוהי סיסמה שיטחית: "די לבנות בארץ הזאת!"

התחכמות פשוטה. היא באה לאמר: האחרים בוכים. אנשי המערך שמחים בחלקם ועושים במלאכה. כך זה נשמע ברגע הראשון. אולם יש לסיסמה זו רב-דים חבויים, משמעויות תתי-הכרתיות המובילות בכיוון אחר לגמרי. די לבנות. די בכינו. מתי בכינו?

כ ולנו זוכרים היטב מתי בכינו לאחרונה. בכינו כיום-הכיפורים, 1973. בכינו בימים שבאו אחריו.

בכינו כאשר שמענו את שמות החללים וראינו את תצי-לומיהם. בכינו בבתי-הקברות, כאשר חלקנו להם כבוד אחרון.

בכינו על אובדן חיים צעירים, בכינו למראה ההורים השבורים, העומדים על הקברות הפתוחים. בכינו למראה רעיות שהתאלמנו, ילדים שהתייתמו.

בכינו מפני שידענו כי היתה זאת מילחמה מיוותרת, מילחמה שהיתה כודה תוצאה של מדיניות עיוורת וחסרת-אחריות, מילחמה שני-תן היה למנוע אותה בנקל. אי-אפשר היה שלא לבכות.

מתי פרצה מילחמת יום-הכיפורים?

התשובה כתובה כבר בסיפרי-ההיסטוריה: המילחמה פרצה ביום-הכיפורים, 1973, כמה דקות לפני השעה שתיים. כאשר פתחו הגייסות המצריים במיבצע הגדול לחציית התעלה ולכיבוש קו בר-לב.

אולם מתי החליט מי שהחליט לתת את הפקודה? בערה-הדבר, אנוואר אדי-סאדאת, נשיא מצ-ריים, טען שההחלטה התגבשה בזיכרו סופית כאשר שמע כי מיפגגת-השידטון בישראל קיבי-דה את "מיסמך גלילי".

מיסמך גלילי היה מצע של בחירות. הוא בא לפתור בעייה פנימית במיפלגת-העבודה. משה דיין איים במש-בר, אם לא תתקבל מדיניות-ההתנחלות שלו, אנשי מפ"ם התנגדו לכך. ישראל גלילי, אבי ההתנחלות בשטחים המוח-זקים, הציע פשרה. במרכזה עמדה ההחלטה להקים את העיר ימית מעבר לקו הירוק, בשטח שנכבש מידי מצריים. כאשר נוסח ונתקבל מיסמך זה, חשבו ראשי המערך על הבוחר הישראלי, שהתכונן ללכת לקלפי באוקטובר 1973.

איש לא חשב על אנוואר אדי-סאדאת. הרי דא היתה לו זכות-הצבעה.

אולם סאדאת קרא, והחליט כפי שהחליט. אפשר לר-מר: באותו רגע פרצה מילחמת יום-הכיפורים. מבחינה זו, היתה מילחמת יום-הכיפורים תולדה של בחירות. היא לא רק דחתה את הבחירות, ולא רק השי-פיעה על תוצאותיהן, אלא גם עצם ההחלטה לפתוח בה הושפעה עליידי אקט של בחירות.

אולם אין זו התשובה המלאה, וגם לא העיקרית. מי שבא לאתר את היום שבו פרצה המיל-חמה, צריך לחזור ארבע שנים אחורה.

מילחמת יום-הכיפורים פרצה ב-28 באוקטובר 1969.

אז הלכו המוני ישראל לקלפיות, כדי לבחור בכנסת השביעית.

באותו יום היו צריכים לקבוע את מדיניות המדינה לארבע השנים הקרובות.

בין השאר — ומעל לכל — היו צריכים להחליט אם לדבוק בשטחים שנכבשו ב-1967, תוך הקפאת כל התלי-יים שהיו עשויים להוביל לשלום — או להיפך, לתבוע יוזמה ישראלית להשגת השלום, תוך הבעת נכונות לוותר על השטחים.

הבוחרים שלחו לכנסת השביעית 56 ניצגים של המערך, ובראשם גולדה מאיר, יגאל אלון, משה דיין וישראל גלילי. הם שלחו למש, 26 ניצגים של גח"ל, בהנהגת מנחם בגין. הם שלחו לשם גם שני ניצגים של תנועת העולם הזה. עליידי חלוקה זו של הקולות נתנו הבוחרים אישור דהמשך קיומה של ממשלת-הליכודי-הראיוני, ששהגה במדינה מאז ערב מילחמת